

Raad van de
Europese Unie

**Brussel, 3 mei 2019
(OR. en)**

8763/19

**JEUN 64
EDUC 221
SOC 330
EMPL 245**

NOTA

van:	het secretariaat-generaal van de Raad
aan:	het Comité van permanente vertegenwoordigers/de Raad
nr. vorig doc.:	8308/19 + COR1
Betreft:	Jongeren als drager van de democratie in de EU - Oriënterend debat

Na raadplegingen van de Groep jeugdzaken heeft het voorzitterschap bijgaande discussienota opgesteld als basis voor het oriënterend debat van de Ministers van Jeugdzaken dat plaats zal vinden tijdens de zitting van de Raad Onderwijs, Jeugdzaken, Cultuur en Sport op 22 en 23 mei 2019.

**Raad Onderwijs, Jeugdzaken, Cultuur en Sport (Brussel, 22 mei 2019) - Oriënterend debat
Jeugdzaken**

**Jongeren als drager van de democratie in de Europese Unie
- Discussienota van het voorzitterschap -**

1. Jongeren en democratie

Democratie is een van de grondslagen van de EU en het functioneren van haar instellingen. Om het welzijn van de EU-burger te kunnen waarborgen, is consolidatie en ondersteuning daarvan cruciaal.

Wat jongeren en democratie betreft: de verhouding van de EU tot jongeren wordt voornamelijk geleid door artikel 165 van het Verdrag betreffende de werking van de EU, waarin wordt bepaald dat "het optreden van de Unie erop gericht is (...) de deelneming van jongeren aan het democratisch leven van Europa aan te moedigen". In lijn hiermee is de recent goedgekeurde EU-strategie voor jongeren 2019-2027 opgesteld die tot doel heeft de deelname van jongeren aan het democratisch leven te bevorderen en die onder meer gewag maakt van "de manier waarop onze democratieën functioneren", "sociaal-economische en democratische uitsluiting" en "democratische tekorten bij EU-beleid".¹ Al deze zaken moeten worden aangepakt door bruggen te slaan naar jongeren om hun meer vertrouwen te geven in de democratie als bestuursmodel dat jongeren iets te bieden heeft en hen stimuleert.

De deelname van jongeren is weliswaar in absolute termen nog relatief laag, maar als het om verkiezingsopkomst gaat, lijkt de deelname te stijgen. We kijken nu met ongeduld uit naar bevestiging van deze trend in de aanstaande Europese verkiezingen, maar tegelijkertijd moet verder dan die momentopname gekeken worden. Jongeren kijken in elk geval wel verder dan die verkiezingen alleen, want ze zijn steeds meer bereid zich aan te sluiten bij activiteiten van jongerenorganisaties, ngo's en zelfs politieke partijen (hoewel er nog niet veel lid worden). Daarnaast is vrijwilligerswerk, vooral binnen de lokale gemeenschap, steeds meer in trek onder jongeren.

¹ EU-strategie voor jongeren, PBEU C 456 van 18.12.2018

De hedendaagse jongere generaties zijn al met al duidelijk niet apathisch. Maar als het gaat om hun ideeën over mogelijke actieprioriteiten voor de EU, komt democratische participatie pas na vraagstukken als onderwijs en vaardigheden, milieubescherming, bestrijding van de klimaatverandering, werkgelegenheid, en migratie en vluchtelingen². Toch betekent dat niet noodzakelijkerwijze dat jongeren niet in democratie geïnteresseerd zijn. Integendeel zelfs: acht op de tien jonge Europeanen vindt dat onderwijsprogramma's moeten worden gesteund die het kritisch denkvermogen versterken en het onderwijs over de rechten en verantwoordelijkheden van EU-burgers alsmede over het functioneren van de EU en haar instellingen op een hoger niveau tillen - één voor één belangrijke elementen voor het vlot functioneren van een moderne democratie³.

Op basis van voorgaande moet worden vastgesteld dat jongeren wel degelijk waarde aan democratie hechten, maar tevens dat er meer moet worden gedaan om democratie een belangrijkere plaats te geven in hun hart en vooral hun hoofd. Niet alleen dat, we moeten ervoor zorgen dat jongeren zich deel van het geheel voelen en een actieve rol kunnen spelen in het democratisch leven van de EU en de lidstaten. Hiertoe moet een aantal aspecten worden aangepakt.

2. Manieren om jongeren aan te moedigen meer deel te nemen aan het democratisch leven in de EU

a) De aantrekkingskracht van alternatieve politieke boodschappen

Het is niet denkbeeldig dat het politiek discours dat zich toespitst op democratie, fundamentele mensenrechten en interculturele dialoog aan steun inboet in een klimaat van materiële onzekerheid en tegenspoed (hoge en aanhoudende werkloosheid, armoede onder werkenden, lage kans om sociaal te klimmen, enz.), zeker als democratische regeringen te lang geen antwoord op deze problemen hebben. Het hoeft dan ook niet te verwonderen wanneer burgers, ongeacht hun leeftijd, naar mensen luisteren die beweren eenvoudige oplossingen voor actuele sociale en economische problemen te hebben.

Inspelen op de frustratie van mensen is tegenwoordig makkelijker doordat nu alles met elkaar verbonden is en zo eenvoudig desinformatie kan worden verspreid. Het is daarom cruciaal dat beleid met meer zorg en aandacht wordt geformuleerd, gecommuniceerd en ook uitgevoerd.

² Flash Eurobarometer 455 - Europese jeugd (2017). Onderzoek door TNS Political & Social op verzoek van de Europese Commissie, directoraat-generaal Onderwijs, Jongerenzaken, Sport en Cultuur.

³ Ibidem, punt 2.

b) Verschuivende vormen van macht en jongerenparticipatie

Ondanks de beschreven verbeteringen blijft het beeld bestaan dat we te maken hebben met een jonge generatie die enigszins los staat van de traditionele vormen van participatie in de besluitvorming (verkiezingen, politieke partijen, jongerenorganisatie, deelname aan publieke debatten, enz.). Het is voor jongeren misschien niet langer voldoende alleen via stemmingen regelmatig bij de besluitvorming betrokken te worden, en de waarden die de traditionele machtsstructuur bepalen spreken niet noodzakelijkerwijze aan in vergelijking met aantrekkelijkere alternatieven⁴:

Deze nieuwe vormen van macht en participatie werpen logischerwijze vragen op over de representativiteit van besluitvormings- en bestuursstructuren.

⁴ Alex Farrow, Youth Participation: Closer to the Edge of Participation and Activism, SALTO Think Tank on Youth Participation, Tallinn, 2018, hier beschikbaar.

c) Gebruik en invloed van technologie

Nieuwe technologieën bieden tevens de mogelijkheid de afstand tussen burgers en overheidsinstellingen te slechten en om snel met elkaar te communiceren en een mening te geven. Jongeren zijn in het algemeen goed thuis met het gebruik van sociale media, een voordeel waarmee iets gedaan moet worden.

Tegelijkertijd echter moet er meer aandacht zijn voor:

- de digitale kloof tussen jongeren en de noodzaak deze te dichten;
- het sluiten van de communicatiecirkel - jongeren worden geraadpleegd, geven hun mening en nemen deel in besluitvorming, maar dan moeten ook de resultaten naar hen worden teruggekoppeld en besluiten evenzo op een jongerenvriendelijke manier worden onderbouwd;
- digitale participatie, die de mechanismen van meer traditionele participatievormen voor een efficiënte communicatie met de doelgroep mist.

3. *Vragen voor het oriënterend debat van de ministers*

De ministers wordt verzocht om tijdens het oriënterend debat in het kader van de Raad Jeugdzaken op 22 mei de kwesties in deze nota te bespreken. Een nuttige leidraad daarvoor zijn navolgende vragen:

1. **Wat kunnen de lidstaten en de EU-instellingen doen met de in deze nota beschreven uitdagingen zodat jongeren zich meer met de democratische beginselen vereenzelvigen?**
2. **Met wat voor maatregelen kan - in het licht van de sterke punten, belangen en het profiel van de huidige jongere generaties - hun participatie in het democratisch leven van de EU en haar lidstaten het meest doeltreffend worden vergroot?**